

Rapport fra den faglige arbejdsgruppe (2015)

Udvalgte anbefalinger:

Arbejdsgruppen anbefaler, at:

- de studerendes selvstændige arbejde bør optimeres og have øget fokus i de nye uddannelser, og at det selvstændige projektarbejde bør få en voksende plads på såvel bachelor- som kandidatniveau,
- den kommende institution fastholder en vægtning af viden fra faglig praksis, og at institutionen afsætter ressourcer til at videreudvikle den eksisterende praksis og pædagogik inden for de fagområder, som fortrinsvist trækker på viden fra faglig praksis, den samlede institution prioriterer en udbygning og videreudvikling af vidensniveauet fra faglig praksis blandt de fastansatte undervisere gennem forskellige former for udviklingsvirksomhed og kompetenceudvikling, for at styrke institutionens evne til at kunne sammensætte et fagligt tilfredsstillende kollegium på bachelor- og kandidatniveau.
- alle fastansatte undervisere i fremtiden bør indgå i større, tværgående læringsmiljøer, der organiserer og samler undervisere i forhold til mere overordnede, beslægtede kompetencefællesskaber,
- alle kandidatuddannelser opbygges med en fleksibel modulstruktur, som giver mulighed for selvstændigt projektarbejde og specialisering inden for et bredt udvalg af scenekunstens fagområder,
- kandidatuddannelsesaktivitet udbydes på alle de eksisterende uddannelsessteder, så den ikke centraliseres,
- den samlede institution bør skabe læringsmiljøer, som kan tjene som faglige "baser" for grupper af undervisere med beslægtede fagområder, som enten underviser på bachelor, kandidat eller på begge niveauer,
- tværgående læringsmiljøer udvikles på den samlede institution med udgangspunkt i SSKS' model, som kan støtte opbygningen af den underviserkompetence, der skal til for at institutionen samlet kan udbyde bachelor- og kandidatuddannelser i scenekunst.
- den faglige strukturering af kandidatuddannelserne bør bygge på en fælles model, hvor centre/uddannelsesstederne går sammen om den fælles opgave at skabe det faglige grundlag for udbydelsen af scenekunstneriske kandidatuddannelser i Danmark,
- det pædagogiske og kunstneriske ansvar for én kandidatuddannelse bør tildeles et center/et uddannelsessted under den kommende institution,
- kandidatuddannelserne udarbejdes efter den foreslåede 'model 4', da den giver størst fleksibilitet både for den studerende og de enkelte læringsmiljøer.
- den sammenlagte skole arbejder for, at hvert center/uddannelsessted får ansvar for at udvikle relevant kompetence, der kan danne grundlag for udbydelse af moduler eller fulde kandidatuddannelser på Den Danske Scenekunstscole.
- udbuddet af masteruddannelser og udviklingen af disse bør ske i sammenhæng med udviklingen af kandidatuddannelserne for at sikre større sammenhæng i det kunstneriske videregående uddannelsessystem,

Side 32

Udvalget finder, at de studerendes selvstændige arbejde skal udgøre en af kerneaktiviteterne i de nye uddannelser, og at det selvstændige projektarbejde vil få en voksende plads på såvel bachelor- som kandidatniveau [...] Den øgende vægtning af selvstændigt projektarbejde stiller stadig større krav til en metodik i forbindelse med projektbeskrivelse, gennemføring og refleksion, hvilket igen fokuserer på fælles begrebs- sæt. Det bliver centralt for de studerendes arbejde, at de skal sætte sig selvstændige, faglige mål i løbet af

deres kandidatuddannelse, hvor det tillige vægtes højt, at de studerende formår at planlægge og gennemføre egne kunstneriske projekter.

En gennemgang af og forskellige forslag til konkretisering af gradstypebeskrivelserne for scenekunstneriske kandidatuddannelser

Arbejdsgruppens medlemmer er enige om, at gradstypebeskrivelserne foreløbigt kan beskrives på følgende måde for kommende kandidatuddannelse inden for den nye fælles organisatoriske og faglige ramme:

Viden og forståelse - vidensfeltet

Beskrivelsen af vidensfeltet for kandidatuddannelserne peger på, at den studerende skal have "viden, som på udvalgte områder er baseret på internationalt anerkendt kunstnerisk praksis og kunstnerisk udviklingsvirksomhed. Dette understreger vigtigheden af, at kandidatuddannelserne allerede fra starten tilknyttes internationalt anerkendte læringsmiljøer på de forskellige kompetenceområder, og at den kunstneriske udviklingsvirksomhed generelt åbnes både for danske og udenlandske scenekunstnere. Arbejdsgruppen har desuden drøftet scenekunstuddannelsernes forhold til forskningsbaseret viden og kommet frem til, at forskningsbaseret viden bør inddrages inden for relevante fagområder (f.eks. dramaturgi, kunstteori og kommunikation) med henblik på at kvalificere kandidatuddannelserne på internationalt niveau.

Viden og forståelse - forståelses- og refleksionsniveauet

Et andet krav til kandidatniveauet er, at den studerende skal kunne "forstå og reflektere over fagområdets viden". Dette krav sætter fokus på evnen til den studerendes refleksionsarbejde, idet den studerende må kunne sætte sit eget kunstneriske arbejde i relation til fagområdets videns- og praksisfelt (f.eks. fagets teori, metode og historiske udvikling). En kandidatstuderende skal kunne formidle og videreudvikle fagområdets viden gennem eget kunstnerisk arbejde og metodiske tilgange til dette. Arbejdsgruppen hæfter sig desuden ved, at den studerende skal kunne "identificere kunstneriske udfordringer og videnskabelige problemstillinger", idet kvalifikationsrammens fordringer her giver en klar indikation af den selvstændighed og det høje refleksionsniveau som skal kendetegne et kandidatstudium på fremtidens scenekunstuddannelser.

Færdigheder – typen af færdigheder

Mens bachelorniveauet kræver, at den studerende skal kunne "anvende kunstneriske og relevante videnskabelige metoder, redskaber og udtryksformer", er kravet til en kandidatstuderende, at man skal "mestre fagområdets kunstneriske metoder, redskaber og udtryksformer". Ligeledes skal den studerende "mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet". Der er altså tale om et krav til udviklingen af den studerendes færdigheder, der skal bevæge sig fra "anvendelse" (bachelor) til "mestring" (kandidat), og denne fordring angiver igen retningen for det praktiske og kunstneriske arbejde på kandidatuddannelsen. Kravet fokuserer på evnen til at mestre individuelle kunstneriske udtryksformer, som den enkelte studerende udvikler gennem erfaring og afprøvning i løbet af sit selvstændige kunstneriske arbejde. Selvstændigheden i arbejdet er også forudsætningen for at kunne udvikle sin egen faglighed og originalitet, så den også egner sig til beskæftigelse.

Færdigheder – vurdering og beslutning

På kandidatuddannelsen skal den studerende ikke kun være i stand til at "vurdere kunstneriske udfordringer" og "begrunde og vælge relevante udtryk", sådan som det er tilfældet på bachelorniveauet. Den kandidatstuderende skal også kunne "vurdere og vælge blandt fagområdets kunstneriske metoder og redskaber" og videnskabelige teorier. Dette indikerer, at den studerende skal have stort overblik over og bred indsigt i fagområdets metoder og redskaber. Samtidig skal den studerende kunne "opstille nye udtryk og løsningsmodeller - på et kunstnerisk eller videnskabeligt grundlag". Det er altså ikke tilstrækkeligt for en kandidatstuderende at vælge blandt de eksisterende muligheder, idet kandidatniveauet stiller krav om en nyskabende og original omgang med scenekunstens metoder og udtryksformer.

Færdigheder – formidling

Inden for formidlingsfeltet skal den studerende kunne "varetage kunstnerisk formidlingsvirksomhed og diskutere professionelle og relevante videnskabelige problemstillinger" med både fagfæller og ikke-specialister. Mens bachelorniveauet stiller generelle krav til formidlingsevnen, kræver kandidatniveauet desuden, at den studerende skal kunne indtage en ledende rolle i formidlingsvirksomheden, idet de skal kunne formidle og forholde sig kritisk til faglige problemstillinger inden for eget og andres kunstneriske arbejde.

Kompetencer – handlingsrummet

Kravet til den studerendes selvstændige arbejde på kandidatniveauet viser sig ikke mindre tydeligt i handlingsrummet, hvor den studerende skal kunne "styre arbejds- og udviklingssituationer, der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller eller udtryk". På bachelorniveauet er kravet noget mindre omfattende og mindre selvstændigt: Her skal den studerende kunne "håndtere" komplekse og udviklingsorienterede situationer. Kandidatkravet beskriver det avancerede og komplekse arbejde med scene-kunstneriske værker, hvor den studerende forudsættes at have tilstrækkelig erfaring med at kunne improvisere og gribe løsninger ved hjælp af de tilbud, der opstår – ikke mindst i samarbejdet med andre, og samtidig skabe ud fra egen indlevelse, egen fantasi og forestillingsevne. Fokus ligger også her på de originale løsninger. Der er kommet et centralt krav til den enkelte studerende, om at han/hun selv kan "styre" arbejdet.

Kompetencer – samarbejde og ansvar

På kandidatniveauet skal den studerende selv kunne "igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde". På bachelorniveauet er kravet kun, at den studerende skal kunne "indgå" i fagligt og tværfagligt samarbejde. Igen stilles der skarpt på den selvstændige, individuelle, men samarbejdende kunstner i kollektive arbejdsrelationer. Kandidaten skal også kunne "påtage sig professionelt ansvar". Skolen skal altså kunne føle sig tryk ved, at den studerende efter endt kandidatuddannelse kan beherske fagområdet som professionel kunstner/fagudøver.

Kompetencer – læring

Den studerende skal på kandidatniveauet "selvstændigt kunne tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering". Dette krav fokuserer også på hele uddannelsens opbygning og pædagogiske tilgang, hvor den studerende i høj grad selv skal være ansvarlig for egen udvikling, og selv vælge specialisering og de vejledere, der skal hjælpe ham/hende til at nå det ønskede niveau i løbet af uddannelsen.

Scenekunstneriske kandidatuddannelser

Generelle betragtninger

Hvad skal der til for at løfte en kandidatuddannelse inden for scenekunstmrådet? Dette spørgsmål har været helt centralt for arbejdsgruppens overvejelser omkring strukturen og indholdet af de kommende kandidatuddannelser. Igangsætningen og implementeringen af kandidatuddannelser ligger fortsat nogle år fremme, men fordi disse uddannelser stiller store krav til institutionens organisering og videndeling bliver hovedopgaven for ledelsen af den nye institution allerede nu at løfte denne opgave og formulere en samlet strategi for scenekunstuddannelsernes organisering og akkreditering, der kan være med til at sikre uddannelserne og bringe dem på højde med scenekunstens fremtidige udvikling.

Fleksible kandidatuddannelser i scenekunst

Arbejdsgruppen anbefaler, at alle kandidatuddannelser opbygges med en fleksibel modulstruktur, som giver mulighed for selvstændigt projektarbejde og specialisering inden for et bredt udvalg af scenekunstens fagområder. Det bliver en væsentlig opgave for den samlede institution at opbygge fag- og læringsmiljøer, som er tilstrækkeligt robuste til at kunne løfte denne opgave. Der er imidlertid bred enighed i arbejdsgruppen om, at den kommende institution ikke skal samle alle kandidatuddannelser på ét sted, fordi dette vil føre til en uensigtsmæssig centralisering. Arbejdsgruppen anbefaler tværtimod, at den kommende institution skal bygge videre på de nuværende uddannelsers forskellige styrkepositioner og udbyde kandidatuddannelser eller kandidatmoduler på alle de eksisterende uddannelsessteder, der udbyder ordinære uddannelser i dag. Dette er en afgørende forudsætning for, at sammenføringen af scenekunstuddannelserne ikke fører til ensretning af uddannelsernes form og indhold, men tværtimod styrker de eksisterende uddannelsessteders muligheder for at udvikle og profilere sig.

I forlængelse af arbejdsgruppens overvejelser omkring organiseringen af bachelor- og kandidatuddannelser anbefales en fælles løsningsmodel, hvor uddannelsesstederne kan udbyde fleksible kandidatuddannelser i scenekunst med forskellige muligheder for specialisering (jfr. kapitel 6). Disse specialeområder bør udvikles i forhold til uddannelsesstedernes styrkeområder og udviklingsmuligheder. For at fastholde aktivitetsniveauet på de eksisterende uddannelsessteder, bør de tildeles et bestemt antal studiepladser på kandidatniveau, som passer til deres kapacitet og deres kompetenceområder (om kompetenceområderne, jfr. kap. 5.4).

Kandidatuddannelserne bør tænkes og udvikles i forhold til centrale uddannelsesområder, som i fremtiden skal varetages af de forskellige afdelinger/centre (f.eks. musikdramatik, performance, kunstpædagogik, iscenesættelse, etc.). Og det skal være muligt for den enkelte studerende at vælge moduler på tværs af de eksisterende uddannelsessteder og -udbud, idet det er afgørende for udviklingen af fremtidens scenekunst, at de studerende kan sammensætte en kandidatuddannelse, der passer til deres kunstneriske udvikling og individuelle læringsmål. Hvis uddannelsesstederne skal kunne løfte denne vigtige opgave, kræver det i høj grad, at uddannelserne arbejder sammen på tværs af fag- og kompetenceområder omkring udbuddet og udviklingen af kandidatmoduler.

Opbygning af tværgående læringsmiljøer og videndeling mellem undervisere

Arbejdsgruppen har gennemgået de forskellige scenekunstuddannelsers egne tanker og planer for de kommende kandidatuddannelser, og konkluderet, at der findes rig mulighed for at samarbejde omkring udviklingen af kandidatmoduler og specialeområder. Arbejdsgruppen fremhæver samtidigt, at den samlede institution må opbygge og styrke læringsmiljøer, der er større end de fagmiljøer, som hidtil har eksisteret på de nuværende tre- eller fireårige uddannelser. Videndeling mellem læringsmiljøerne bliver en hovedopgave for den nye institution. En målrettet kunstnerisk udviklingsvirksomhed inden for alle aspekter af scenekunstmrådet er en væsentlig forudsætning for uddannelse af og rekruttering af undervisere, der har kompetence til at undervise på kandidatniveau.

Arbejdsgruppen understreger, at stillingsstrukturen for (de fastansatte og fasttilknyttede) undervisere bliver en afgørende faktor i etableringen af en kandidat-faglighed. Det er afgørende, at underviserne får mulighed for at fordele deres tid hensigtsmæssigt i forhold til de tre vigtigste arbejdsopgaver:

- (1) undervisning,
- (2) kunstnerisk (og pædagogisk) udviklingsvirksomhed og
- (3) administrative opgaver og tillidshverv (og evt. ledelsesopgaver).

Kunstnerisk udviklingsvirksomhed som forudsætning for kandidatuddannelserne

I forhold til udviklingen af videngrundlaget på scenekunstudannelserne står institutionen overfor en dobbelt udfordring: På den ene side skal der formuleres en samlet strategi for KUV-området med henblik på at sikre, at institutionen som helhed kan leve op til de krav, der stilles til en videregående kunstnerisk uddannelse på kandidatniveau. Disse krav vil med sikkerhed udvikle sig i takt med institutionens overordnede ambition om, at uddannelsernes indhold, struktur og kvalitet skal kunne matche det allerhøjeste internationale niveau. Udfordringerne for den nye institution indbefatter tillige spørgsmålet om, hvordan man mest hensigtsmæssigt understøtter og videreudvikler videngrundlaget på scenekunstudannelserne lokalt så vel som nationalt, idet man med henvisning til Kulturministeriets rapport om *Kunstnerisk udviklingsvirksomhed* (2012) bør iværksætte en samlet strategi for udviklingen af institutionens kunstneriske udviklingsprojekter.

Arbejdsgruppen forudser, at vægtningen og fordelingen af undervisnings- og udviklingsmidler bliver en central udfordring for den nye ledelse: Hvis uddannelserne skal indfri ambitionen på vidensområdet kræver det f.eks., at institutionen afsætter betragtelige økonomiske og administrative ressourcer til kunstnerisk og pædagogisk udviklingsvirksomhed. Akkrediteringen af uddannelserne vil desuden øge behovet på efter- og videreuddannelsesområdet.

Struktur/organisering som forudsætning for fælles faglighed

Fag-, lærings- og udviklingsmiljøer for kandidatuddannelserne

Arbejdsgruppens medlemmer har drøftet, hvordan den samlede institution kan skabe fag- og læringsmiljøer for kandidatniveauet, der er tilstrækkeligt substantielle og fleksible til at give de studerende studieforløb med faglig tyngde og bredde. Gruppen mener, at den samlede institution bør skabe læringsmiljøer, som kan tjene som faglige "baser" for grupper af undervisere med beslægtede fagområder, som enten underviser på bachelor, kandidat eller på begge niveauer. Læringsmiljøerne vil kunne fungere enten som tilhørende primært én lokalitet, eller flere. Det bliver en vigtig opgave for den nye institution at etablere disse større læringsmiljøer.

Kompetenceområder

SSKS har som svar på denne udfordring udviklet tanken om såkaldte "kompetenceområder", og er begyndt at etablere disse i skolens tre uddannelsescentre. Kompetenceområderne består af faglige "sammenslutninger" af undervisere med kompetencer inden for beslægtede eller relaterede fagområder, i en mere åben forståelse af begrebet fagområde end strengt professionsorienteret.

Alle fastansatte undervisere er tilknyttet et kompetenceområde inden for et af de tre centre. Typisk vil en underviser have sin tilhørighed til kun ét kompetenceområde. Det betyder ikke, at den enkelte underviser ikke kan virke inden for flere uddannelser og centre/afdelinger. Tværtimod vil denne praksis have potentielle til at opløse den nuværende lidt statiske og traditionelle brug af undervisernes kompetencer – som hidtil typisk har været begrænset til undervisning på en af de nuværende uddannelser.

Kompetenceområderne på SSKS er:

- Kompetenceområde for kroppens bevægelse og udtryk
- Kompetenceområde for rolle og karakter

- Kompetenceområde for musikalitet og stemmens udtryk
- Kompetenceområde for pædagogik, formidling og entreprenørskab
- Kompetenceområde for iscenesættelse
- Kompetenceområde for visualitet, farve, rum, objekt
- Kompetenceområde for akustik, lydskabelse og musikalsk komposition
- Kompetenceområde for vidensfag
- Kompetenceområde for scenisk realisering
- Kompetenceområde for kommunikation og ledelse

Kompetenceområderne skal:

- Sikre det faglige og kunstneriske niveau inden for sit fagområde – primært på kandidatuddannelserne
- Udvikle undervisningsmoduler, primært på kandidat-, men også – hvor det er relevant – på bacheloruuddannelserne
- Facilitere overordnede læringsmæssige/pædagogiske drøftelser på det pågældende fagområde
- Skabe initiativer til pædagogisk udviklingsvirksomhed og kunstnerisk udviklingsvirksomhed inden for det pågældende kompetenceområde
- Analysere behovet for ny lærerkompetence inden for kompetenceområdet, og medvirken til beskrivelse af faglig profil for stillingen ved ansættelse af nye lærere

Arbejdsgruppen har drøftet modellen med kompetenceområder, og vurderer, at den indeholder vigtige elementer, der kan skabe fælles faglighed på tværs af uddannelses- og læringsmiljøer. Modellen kan styrke det fælles potentiale for den nye uddannelsesinstitutionens undervisningskompetencer på bachelor- og kandidatniveau. Arbejdsgruppen anbefaler, at modellen danner udgangspunkt for udviklingen af tværgående læringsmiljøer på den samlede institution, som kan støtte opbygningen af den underviserkompetence, der skal til for at institutionen samlet kan udbyde bachelor- og kandidatuddannelser i scenekunst.

Optagelse til kandidatuddannelse

Der er enighed i arbejdsgruppen om, at adgang til en optagelsesprøve til kandidatniveauet kræver, at ansøgeren har bestået en relevant scenekunstnerisk bachelor- eller har bestået en anden tilsvarende relevant uddannelse. I en overgangsperiode bør de tidligere, fire- eller treårige scenekunstneriske grunduddannelser give adgang til optagelsesprøver på kandidatniveauet (også selv om man har været flere år i arbejde efter uddannelsen). Det skal overvejes nøje, hvor langt tilbage de nuværende grunduddannelser skal give adgang til optagelsesprøve og om der kan etableres 'opgraderingsmoduler' for ansøgere, der har taget uddannelser for længe siden. Der er ligeledes enighed om at der, i hvert fald i en overgangsperiode, skal kunne ansøges om dispensation fra kriteriet om tidligere uddannelse, da det er intentionen at skabe en højere grad af fleksibilitet på uddannelsesniveau for bedre at kunne tilpasse sig et dynamisk arbejdsmarked.

Faglig og organisatorisk strukturering af kandidatuddannelser baseret på centre/uddannelsessteder og kompetenceområder

Opgaven med at udbyde kandidatuddannelser vil repræsentere en stor udfordring for de fremtidige fag- og læringsmiljøer på Den danske Scenekunsts skole – ikke kun i faglig forstand, men også organisatorisk og strukturelt. Det er vigtigt, at den nye sammenlagte skole opbygger faglige og institutionelle strukturer, der kan skabe synergi og samarbejde for kandidatuddannelse, både inden for hver afdeling/hvert center, men også mellem uddannelsesstederne.

Arbejdsgruppen har drøftet mulige overordnede modeller for faglig organisering af de scenekunstneriske kandidatuddannelser på den kommende institution. Med udgangspunkt i en overordnet tanke om, at en sammenlagt scenekunsts skole med flere centre/uddannelsessteder giver store muligheder for at opbygge tværgående læringsmiljøer og faglige samarbejder på tværs af /centrene/studiestederne, mener arbejdsgruppen, at den faglige strukturering af kandidatuddannelserne bør bygge på en fælles model, hvor centre/uddannelsesstederne går sammen om den fælles opgave at skabe det faglige grundlag for udbydelser af scenekunstneriske kandidatuddannelser i Danmark, men at det pædagogiske og kunstneriske ansvar for én kandidatuddannelse tildeles et center/et uddannelsessted under den kommende institution.

Dette betyder ikke det samme som, at alle centre/uddannelsessteder nødvendigvis skal have ansvar for at tilbyde *hele* den faglighed, der skal til for at udbyde en kandidatuddannelse. Man kan tænke sig, at en kandidatstuderende henter kandidatmoduler på flere centre/uddannelsessteder i løbet af studieårene. Dog mener arbejdsgruppen, at en studerende skal have sin faglige hovedtilknytning i ét uddannelsessted/ét center.

Arbejdsgruppen mener, at hvert center/uddannelsessted bør ledes af en (center)leder, som har det overordnede kunstneriske/pædagogiske *ansvar* for udbuddet af et antal (1-3) kandidatuddannelser (specialer) i scenekunst tillagt centret/uddannelsesstedet.

Centret/uddannelsesstedet bør også have ansvar for et antal (2-4) kompetenceområder (se punkt 5.4.), hvor de fastansatte undervisere i centret/uddannelsesstedet er fordelt. Kompetenceområderne bliver derved de centrale, faglige enheder, som garanterer for, at det faglige niveau er tilstrækkeligt højt. Kompetenceområderne vil have til opgave at udvikle og fagligt bemande et antal kandidatmoduler, med tilknytning til et kandidatspecial inden for en kandidatuddannelse i scenekunst. Modulerne kan også være tilrettelagt for studerende, der har sin faglige hovedtilknytning på andre specialer, og også for studerende fra andre centre/uddannelsessteder.

Arbejdsgruppen forestiller sig, at den studerende søger ind til kandidatniveauet med en ansøgning til et center/uddannelsessted, som altså har ansvar for et vist antal (1-3) kandidatuddannelser/specialer. Den studerende kan sammensætte sin kandidatuddannelse med forskellige kompetenceområders moduler, også på tværs af centre/uddannelsessteder.

Den studerende hører hjemme i centret/uddannelsesstedet, her har han/hun sin hovedvejleder. Men man kan eventuelt tilbringe dele af sin studietid på andre centre/uddannelsessteder, og også på andre skoler i ind- og udland og i praktik/produktionsforløb, og dermed hente moduler fra flere forskellige læringsmiljøer.

Kompetenceområdene undervisere har ansvaret for den studerendes moduler. Centerlederen/lederen er overordnet ansvarlig, mens vejlederen er den enkelte studerendes hovedperson.

Model 4 – "Den fleksible model B – med et stort antal kombinationsmuligheder"

I model 4 er sammensætningen af kandidatuddannelsen primært afhængig af den enkelte studerendes valg. Man søger kandidatniveauet ved selv at præsentere en "pakke" – en sammensætning af det, som har en meningsfuld sammenhæng – efter den studerendes valg.

Sammensætningen kan være hentet fra fagmoduler inden for ét center/én afdeling, eller en sammensætning af fagmoduler hovedsagelig fra ét center/én afdeling, men suppleret med moduler fra andre centre/afdelinger, og/eller med moduler/forløb/uddannelsesdele fra andet sted (uden for centret/afdelingen/skolen, i andre byer, lande, studierejser, praktik el.)

Sammensætningen afgør, hvilket "speciale" man får på afgangsdiplomet. Det kan f.eks. være, at man skal have 70 % af instruktionsorienterede fagmoduler for at få en "kandidat i scenekunst med speciale iscenesættelse og komposition". Titlerne på disse uddannelser er selvfølgelig kun antydninger af de muligheder, som den fleksible model rummer, og den frihed den tilbyder. Modellen antyder, at alle studerende uanset valg af moduler og fagsammensætning, vil blive "kandidat i scenekunst med speciale i ....."

Kandidatuddannelser

Med hensyn til kandidatuddannelserne er der for store usikkerhedsmomenter både indholdsmæssigt og strukturelt til, at arbejdsgruppens medlemmer kan påtage sig at beskrive dem indholdsmæssigt på nuværende tidspunkt. Dog har gruppens medlemmer drøftet en række hovedområder, hvor den mener, det vil være aktuelt for den pågældende afdeling at udvikle kandidatuddannelser i samarbejde med hele uddannelsesinstitutionen.

Arbejdsgruppen lægger stor vægt på betydningen af læringsmiljøer med undervisere på højeste faglige og kunstneriske niveau som en grundforudsætning for etableringen af kandidatuddannelser på den kommende uddannelsesinstitution. De eksisterende fagmiljøer på de nuværende centre/uddannelsessteder har undervisnings- og udviklingskompetencer på fagområder, som kan danne grundlag for videreudvikling af kandidatkompetence i forhold til undervisning og udviklingsvirksomhed. Kunstnerisk udviklingsvirksomhed ("artistic research") og pædagogisk udviklingsvirksomhed vil være en vigtig opgave at løfte for skolen som helhed og uddannelsesstederne/centre i fremtiden, når det gælder at opbygge kandidatkompetence.

Med henvisning til den i kap. 6.2. beskrevne model for kandidatstruktur anbefaler gruppen, at den sammenlagte skole arbejder for, at hvert center/uddannelsessted får ansvar for at udvikle relevant kompetence, der kan danne grundlag for udbydelse af moduler eller fulde kandidatuddannelser på Den danske Scenekunsts skole. Som tidligere foreslået, ønsker arbejdsgruppen, at det arbejdes videre med den model, som indebærer udviklingen af "kandidatuddannelser i scenekunst med speciale i ....."

Kandidatuddannelse i Aarhus

Uddannelserne i Aarhus foreslår, at der arbejdes for at etablere kandidatkompetence i Aarhus inden for følgende områder:

- Skuespil for scenen. Fysisk teater, og undervisning.
- Dramatisk skrivekunst

Kandidatuddannelse i København

SSKS foreslår, at der arbejdes for at etablere kandidatkompetence i København inden for følgende områder:

- skuespil for scene, film og andre medier
- moderne dans og koreografisk praksis

- dramatiske og kompositoriske kompetencer inden for iscenesættelse
- advanced performance and choreography studies (engelsksproglig)
- kompetencer inden for scenografi, rum, kostume- og artefaktdesign
- lysdesign
- lyddesign
- kandidatniveau inden for kommunikationsprocesser og ledelse.
- kandidatniveau inden for realisering af komplekse sceniske løsninger
- professional practice in entrepreneurship and facilitation (engelsksproglig)
- exploring music in the performing arts (engelsksproglig)

Kandidatuddannelse i Odense

Skuespiluddannelsen i Odense foreslår, at der arbejdes for at etablere kandidatkompetence i Odense inden for følgende områder:

- skuespil med speciale i musikdramatik (i samarbejde med Syddansk Musikkonservatorium).
- skuespil med speciale i "skuespilleren og masken".
- skuespil med speciale i "Complicité".

Kandidatuddannelse i Fredericia

Musicalakademiet Fredericia foreslår, at der arbejdes for at etablere kandidatkompetence i Fredericia inden for følgende områder:

- musicalperformance
- musical-koreografi
- repetition/akkompagnement for musikteater (evt. i samarbejde med Syddansk Musikkonservatorium)
- instruktion til musikteater (i samarbejde med instruktøruddannelsen)
- komposition til musikteater (i samarbejde med Uterus – Danmarks udviklingscenter for musicals – og evt. Syddansk Musikkonservatorium)
- dramatisk skrivekunst til musikteater (i samarbejde med dramatikeruddannelsen og Uterus – Danmarks udviklingscenter for musicals)

Lovbemærkningerne til lov om videregående kunstneriske uddannelser (2014)

1.3.2.5. Ny struktur for scenekunstudannelserne

Kulturministeren vil fastsætte nærmere regler om, at uddannelsesstrukturen ved den nye scenekunstudannelsesinstitution inden for en nærmere fastsat overgangsperiode skal overgå til en bachelor- og kandidatstruktur. Kulturministeren følger dermed udvalgets anbefaling om, at de scenekunstneriske uddannelser skal udvikles til bachelor- og kandidatuddannelser.

De videregående scenekunstneriske uddannelsesinstitutioner udbyder aktuelt 3-4-årige videregående uddannelser samt enkelte 2-årige overbygningsuddannelser inden for en række scenekunstneriske fagområder såsom skuespil, sceneinstruktion, scenografi, lystechnik/lysdesign, lydteknik/lyddesign, sceneproduktion og forestillingsledelse og rekvisit, moderne dans, koreografi, musikakkompagnement til dans, danseformidling, dramatik og musicalperformance. Scenekunstudannelserne er således ikke harmoniseret med bachelor- og kandidatstrukturen, der eksisterer på langt hovedparten af det videregående uddannelsesområde i Danmark og Europa. Den manglende harmonisering er en barriere for både udviklingen af institutionssamarbejde med andre videregående uddannelser i Danmark og udlandet og for den enkelte studerendes mulighed for at sammensætte sin uddannelse og tage en videreuddannelse. Ved at blive tilpasset den generelle gradsstruktur for de videregående uddannelser vil scenekunstudannelsesområdet kunne etablere den fleksibilitet, kompatibilitet og mobilitet såvel nationalt som internationalt, der bedst kan udvikle scenekunstudannelserne til gavn for den enkelte studerende, for scenekunstmiljøet og for det omgivende samfund.

Endvidere vil overgangen til en bachelor- og kandidatstruktur være parallel med udviklingen inden for det videregående kunstneriske uddannelsesområde både nationalt og i nordisk og europæisk sammenhæng. Inden for det seneste årti er der således blevet etableret bachelor- og kandidatuddannelser på de danske musikkonservatorier og på de videregående designuddannelser, der tidligere lå under Kulturministeriet. I nordisk sammenhæng har størstedelen af de videregående scenekunstudannelser i løbet af de seneste år fået status som bachelor- og kandidatuddannelser.

Kulturministeriet vil lægge vægt på, at overgangen til en bachelor- og kandidatstruktur ikke vil medføre en teoretisering og akademisering af scenekunstudannelserne på bekostning af deres praksisnære og kunstneriske elementer, men at overgangen derimod vil muliggøre udviklingen og styrkelsen af uddannelsernes kunstneriske grundlag. Blandt andet vil uddannelserne blive omfattet af gradstypebeskrivelsen for de videregående kunstneriske uddannelser i den danske kvalifikationsramme med den præcisering af kunstnerisk grundlag, som fremgår af denne. Det er de eksisterende 3- og 4-årige videregående uddannelser, der får bachelorstatus. Dette sker ved, at alle de nuværende grunduddannelser – skuespil, sceneinstruktion, musicalperformance, moderne dans, sceneteknik, scenografi og dramatik – skal optage til 3-årige bacheloruddannelser og have fastsat læringsmål, der harmoniserer med den kunstneriske bachelorgrad. Det forventes, at der kan ske optag på bacheloruddannelserne fra august 2016.

Kandidatniveauet vil være nyt på scenekunstudområdet. Jf. anbefalingerne i scenekunstudredningen etableres kandidatuddannelserne først efter det første optag på bacheloruddannelserne, så kandidatuddannelserne kan etableres på et velfunderet fagligt grundlag. Derfor forventes først optag på kandidatuddannelserne fra studieåret 2019-2020. Den gradvise indfasning af kandidatniveauet vil give den nye samlede institution tid til at forberede institutionsakkreditering, så kvaliteten af uddannelserne sikres, inden institutionen kan udbyde kandidatuddannelser.

Adgangen til scenekunstudannelserne ved den nye institution vil efter overgangen til en bachelor- og kandidatstruktur være en bestået optagelsesprøve på såvel bachelor- som kandidatniveau, hvor ansøgenes kunstneriske evner og talent vurderes. I lighed med tidligere og med den altovervejende del af de øvrige videregående kunstneriske uddannelser vil der ikke være krav om en forudgående gymnasial uddannelse ved optagelse på de videregående scenekunstneriske uddannelser.

1.3.2.6. Stillingsstruktur ved den nye scenekunstudannelsesinstitution

Den ændrede status for scenekunstudannelserne under en ny, samlet institution vil betyde, at det kunstnerisk-videnskabelige personale på institutionen på sigt skal omfattes af en stillingsstruktur. Stillingsstrukturen skal afspejle, at der på højere videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner, ud over at drive praksisbaseret undervisning, er pligt til at drive kunstnerisk udviklingsvirksomhed og, hvor det er relevant, forskning for en del af institutionens ansatte. Dette vil give en ændret ressourcefordeling i forhold til den enkelte ansattes tidsforbrug på henholdsvis undervisning og dokumenteret videnproduktion.

2.4. Internationalt uddannelsessamarbejde

2.4.1. Gældende ret

Der er ikke i den gældende lov om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner fastsat specifikke bestemmelser om internationale forhold og internationalt uddannelsessamarbejde. Det følger dog af den gældende lovs § 9, stk. 1, at kulturministeren efter samråd med institutionen beslutter, hvilke uddannelser institutionen skal udbyde. I medfør af denne bestemmelse har kulturministeren tidligere efter ansøgning fra uddannelsesinstitutionerne godkendt udbud af fælles forløb mellem en dansk uddannelsesinstitution og udenlandske videregående uddannelsesinstitutioner. Disse forløb har alene givet adgang til et nationalt eksamensbevis, da der på nuværende tidspunkt ikke er fastsat nærmere regler på Kulturministeriets område om fælles eksamensbeviser ved internationale fælles uddannelser. Kulturministeriet har dog meddelt uddannelsesinstitutionerne, at udenlandske uddannelsesinstitutioner kan påføre det nationale eksamensbevis en påtegning om, at dele af uddannelsen er gennemført i udlandet.

2.4.2. Kulturministeriets overvejelser

For at sikre kunstnerisk og kulturel kvalitet og mangfoldighed har de videregående kunstneriske uddannelser under Kulturministeriet tradition for åbent at søge kilder til inspiration og fornyelse på tværs af nationale, kulturelle og sproglige skel. Internationalt udsyn og en fortsat omverdensorientering er således en integreret del af disse uddannelser. Den øgede internationalisering på det videregående uddannelsesområde generelt har gennem de seneste år også haft stor betydning for Kulturministeriets videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner, og institutionerne har i stigende grad styrket deres samarbejde om uddannelse, studenterudveksling, forskning og kunstnerisk udviklingsvirksomhed med udenlandske uddannelsesinstitutioner. Internationaliseringen har dog også mødt institutionerne med nye udfordringer. Kulturministeriets videregående uddannelsesinstitutioner indgår således i en skærpet global konkurrence om at tiltrække de bedste studerende, undervisere og forskere. Dette stiller krav til institutionerne om en øget international profilering og synliggørelse. Et tæt samspil med fagligt stærke og dynamiske udenlandske aktører er også blevet et vilkår for at få adgang til talent og opnå international kvalitet og konkurrencedygtighed. Ligeledes har en række internationale politiske processer øvet stor indflydelse på uddannelserne. Især har Bologna-processen med sine krav om en harmonisering af uddannelsesstrukturer, indførelse af ECTS, kvalifikationsramme og akkreditering medvirket til at ændre rammevilkårene for institutionernes virksomhed.

2.4.3. Forslag til ny ordning

For at sikre den fortsatte udvikling af internationaliseringen på Kulturministeriets videregående uddannelser, herunder at de studerende får bedre mulighed for at opnå international erfaring i løbet af deres uddannelse, foreslås det, at uddannelsesinstitutionerne skal tilrettelægge den enkelte uddannelse

således, at den studerende inden for den normerede studietid har mulighed for at gennemføre dele af uddannelsen i udlandet. Uddannelserne skal altså tilrettelægges således, at den studerende har mulighed for at tage på et studie- eller praktikophold i udlandet som led i sin uddannelse. Med lovforslaget foreslås det endvidere, at uddannelsesinstitutionerne efter aftale med en eller flere anerkendte udenlandske uddannelsesinstitutioner kan tilrettelægge den enkelte uddannelse således, at dele af uddannelsen kan gennemføres ved anerkendte udenlandske uddannelsesinstitutioner. Endvidere gives kulturministeren hjemmel til at kunne fastsætte nærmere regler om uddannelsesinstitutionernes udbud af uddannelse i samarbejde med udenlandske videregående uddannelsesinstitutioner. Hensigten med lovforslaget er ikke at ændre institutionernes nuværende praksis, men at gøre loven tidssvarende og dermed sikre bedre muligheder for at styrke området.

Aftagerpanelets anbefalinger til kandidatniveauet på DDSKS

DDSKS' aftagerpanel har drøftet kandidatniveauet på et møde den 18. maj 2016. Mødet var et vigtigt udgangspunkt for udviklingsarbejdet. Siden har kandidatniveauet været et tema på de møde, hvor bacheloruddannelserne er blevet drøftet. Uddannelseslederne for hhv. skuespil, dans og koreografi, iscenesættelse og scenekunstnerisk produktion har her præsenteret deres foreløbige ideer om kandidatniveauet. På et møde den 26. september 2017 blev aftagerpanelet præsenteret for et skriftligt oplæg til kandidatuddannelsens formål og struktur, som i store træk ligner det, der nu fremgår af udkastet til studieordningen. Aftagerpanelet havde på det tidspunkt ingen yderligere bemærkninger til forslaget.

Uddrag af referat fra mødet den 18. maj 2016

Aftagerpanelet valgte overordnet at diskutere hvor præcist eller åbent skolen bør definere kandidatuddannelserne. Panelet opfordrede skolen til ikke at tænke konservativt i forhold til overbygningerne: En femårig uddannelse bør ikke bare være de nuværende fireårige uddannelser spredt ud på fem år. Bacheloruddannelserne skal være så helstøbte som muligt, så kandidatuddannelserne reelt kan være individuelle og med mulighed for fordybelse, specialisering, nye retninger, eller hvad den studerende må ønske. Panelet var opmærksomt på, at dette stiller store krav til skolens fleksibilitet i forhold til undervisere. Panelet diskuterede vægtningen mellem det håndværksmæssige og refleksionen, og forskellen på bachelor- og kandidatuddannelserne i forhold til dette.

Aftagerpanelet drøftede desuden følgende emner:

- Kandidatniveauets potentiale for at styrke refleksionsniveauet inden for scenekunsten med udgangspunkt i faglig praksis frem for i akademisk teori.
- Kandidatniveauets potentiale for at nedbryde kunstige skel og fordomme i branchen.
- Optag og overgang fra bachelor- til kandidatuddannelse. Hvordan håndterer man den diversitet, der vil være blandt ansøgerne? Nogle vil fx komme direkte fra en scenekunstnerisk bacheloruddannelse, mens andre vil have flere års erfaring.
- Hvordan adskiller behovet sig for SU-berettigede kandidatuddannelser på fuld tid og deltidsmasteruddannelse med brugerbetaling?
- Praktik på kandidatuddannelsen. Hvordan sikrer man, at den adskiller sig fra praktikken på bacheloruddannelsen?
- Tværfaglighed. Hvordan sikrer man, at de studerende ikke ender med kun at berøre overfladen af fagområderne? Det er vigtigt med projekter, der går i dybden med det tværfaglige potentiale.
- Særlige specialiseringer inden for bacheloruddannelsernes fagområder, fx filmskuespiller. Det er oplagt at tænke kandidatuddannelserne som "solist"-uddannelser, da der vil være stor efterspørgsel blandt de studerende, men det er ikke sikkert, at det er en god idé fagligt set. Der er behov for undervisning på området, men det er ikke det samme som, at der er behov for en kandidatuddannelse.
- Hvordan er sammenhængen mellem visionerne for kandidatniveauet og de konkrete kompetenceområder blandt skolens undervisere?
- Kan man udvikle valgfag på kandidatuddannelsen i samarbejde med efter- og videreuddannelsen for at sikre den tætte relation til branchen?
- Der er behov for at uddanne scenekunstnere, der kan se det, som ikke er blevet gjort før.
- Der er forskel på fagområdernes behov for kandidatuddannelser – fx skuespil over for scenekunstnerisk produktion.

Aftagerpanelet berørte desuden følgende indholdsmæssige perspektiver, som er væsentlige at drøfte videre:

- Nye scenekunstneriske praksisser (new performance practices) og udvikling af nye formater (evt. åben for andre kunstneriske bachelorer som arkitekter mm.)
- Fagspecifik eller tværdisciplinær fordybelse i form af individuelle projekter
- Behovet for kunstneriske producenter
- Særlige kompetencer for scenekunstnere til gavn for andre beskæftigelsesområder
  - Ledelse af (kollektive) projekter og processer.
  - Formidling og undervisning
- Formater
  - Særlig målgruppeorienteret kunstnerisk praksis (fx børn og unge)
  - Nye medier

DIMITTENDUNDERSØGELSENS RESULTATER ANGÅENDE KANDIDATNIVEAU PÅ DDSKS

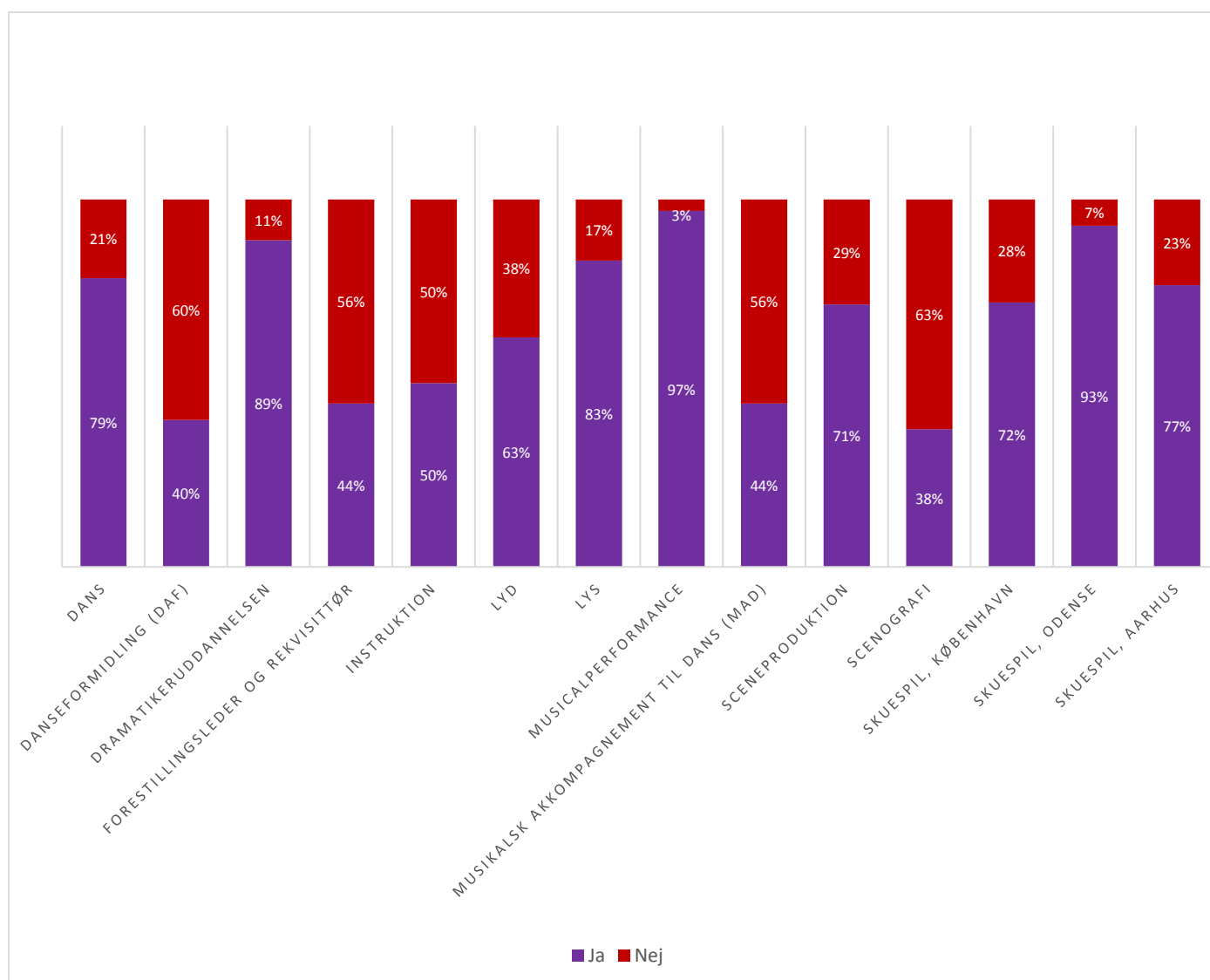
INDLEDNING

I forbindelse med dimittendundersøgelsen 2016, spurgte vi respondenterne, om de i fremtiden kunne forestille sig at søge om optagelse på en scenekunstnerisk kandidatuddannelse på Den Danske Scenekunstskole. Vi spurgte dem også, om de havde forslag til relevante specialiseringsområder.

I undersøgelsen indgår dimittender fra 2012-2016 fra alle uddannelser og afdelinger på DDSKS. Den samlede besvarelsesprocent på spørgsmålene om kandidatuddannelser er 72%, svarende til 205 ud af i alt 283 dimittender. Alle uddannelser er repræsenteret med besvarelser fra over 50% af dimittenderne, med undtagelse af dans, hvor 47% af det samlede dimittendtal indgår i undersøgelsen.

1. SPØRGSMÅL:

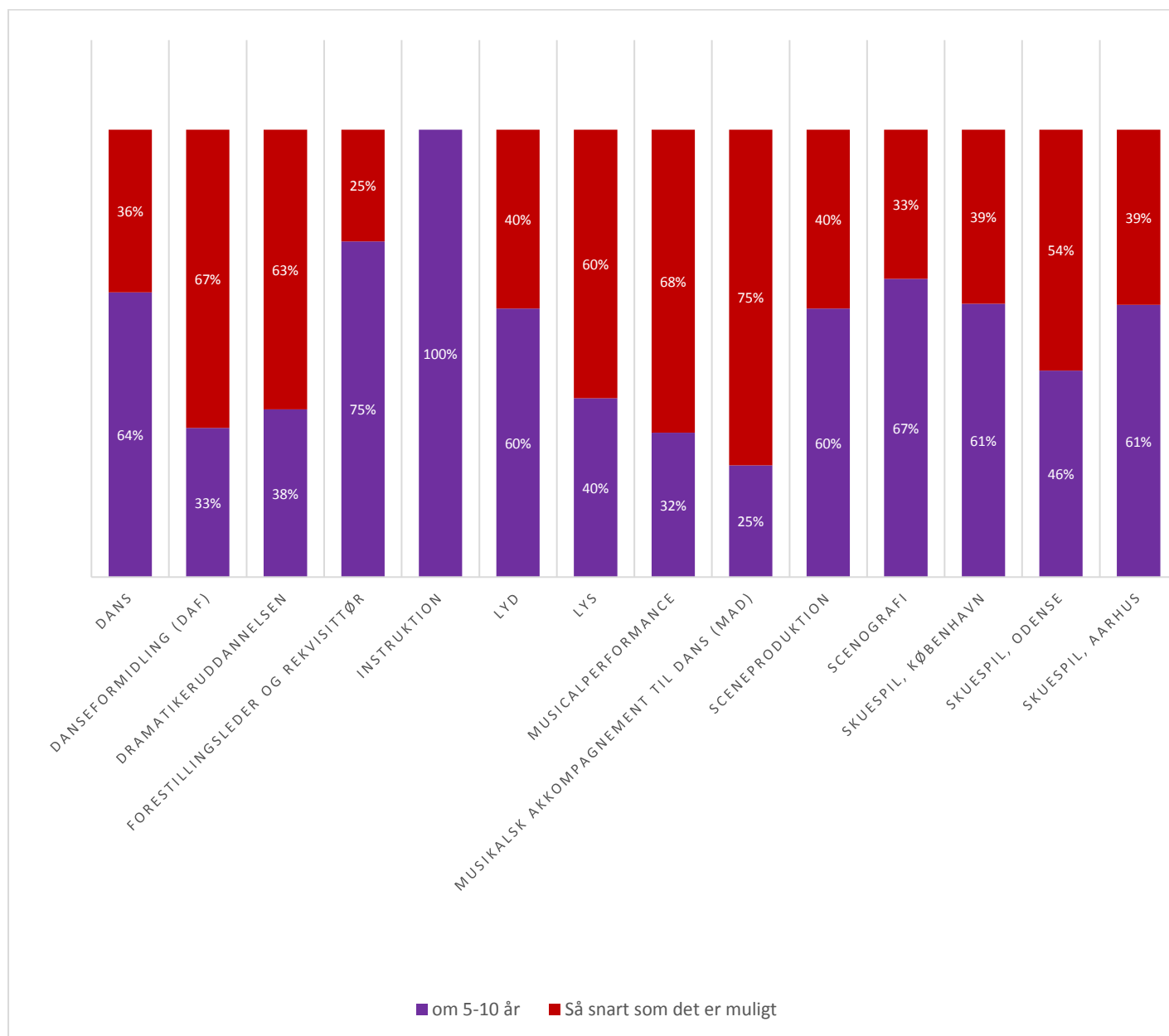
Fra 2019 vil det, med al sandsynlighed, blive muligt at søge om optagelse på en SU finansieret scenekunstnerisk kandidatuddannelse. Kan du forestille dig at søge om optagelse?

Figur 1: 1. spørgsmål, svar fordelt på uddannelser. I alt svarede 74% "ja" til at de kunne forestille sig at søge optagelse på KA. Det svarer til 152 respondenter. 26% svarede "nej". Det svarer til 53 respondenter. Flere begrundede besvarelsen "nej" med, at de havde opbrugt deres SU.

2. SPØRGSMÅL:

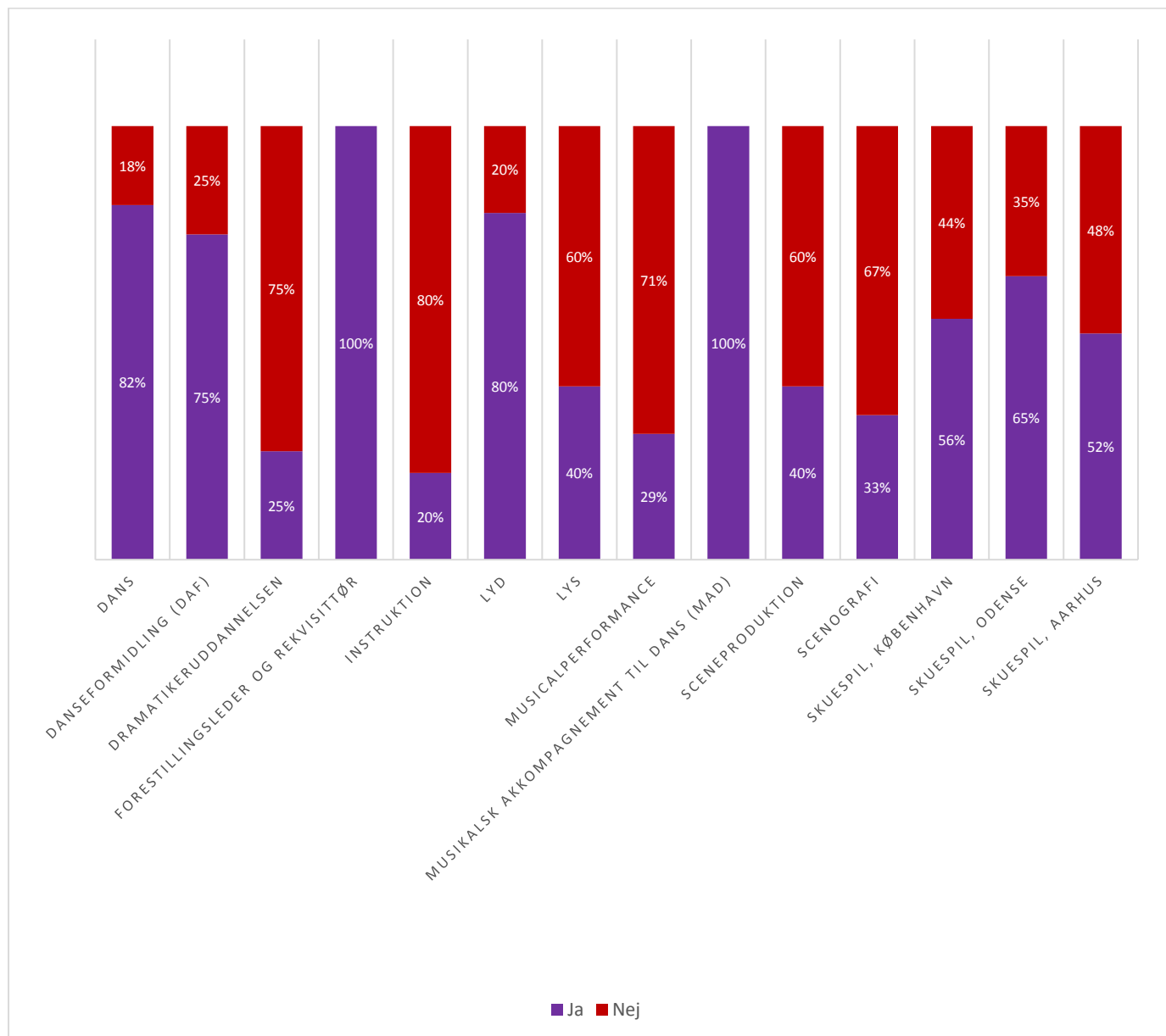
Hvis ja, inden for hvilken tidshorisont ville det umiddelbart være attraktivt for dig at søge om optagelse på kandidatuddannelsen?

Figur 2: 2. spørgsmål, svar fordelt på uddannelser. I alt svarede 51% "om 5-10 år" til spørgsmål om tidsperspektiv på mulig ansøgning til KA. Det svarer til 77 respondenter. 48% svarede "så snart som muligt". Det svarer til 74 respondenter.

3. SPØRGSMÅL:

Vil det, i dine øjne, gøre de forestående scenekunstneriske kandidatuddannelser mere attraktive, hvis et helt semester bliver gennemført i udlandet?

Figur 3: 3. Spørgsmål, svar fordelt på uddannelser. I alt svarede 53% "ja" til semester i udlandet. Det svarer til 80 respondenter. I alt svarede 47% "nej" til semester i udlandet. Det svarer til 72 respondenter. Mange begrundede besvarelsen "nej" med at det ville være svært at passe sammen med familieliv.

4. SPØRGSMÅL:

Hvilket specialiseringsområde ville være mest interessant for dig, hvis du kunne vælge frit?

Dimittendernes bud på specialiseringsområder og øvrige kommentarer om kandidatuddannelse.

Hvert felt svarer til én dimittend:

Iscenesættelse teaterfilosofi, som pædagogisk universitet, hvordan kan vi udvikle teatret mm i en tid som truer vores fag. Større bevidstgørelse om faget.
(i teorien indtil videre vil jeg gerne) Klovn Filmteknik tværfagligt mellem faggrupper. kunstakademisk overbygning a la skolen i Norge. Performance
(Ja hvis jeg kan arbejde ved siden af med dans) koreografi fordi det burde have været en linie for sig! Ikke at jeg ville tage den for jeg tog den som en af de to elever på SMD men for andres skyld.
1. Fri specialisering, som et slags laboratium. At afprøve tanker og ideer som man ikke kan på et teater. som en forsker i naturvidenskab. en kunstnerisk fordybelses vej. 2. samtalen med skuespilleren. Også at komme på skuespillerens side og prøve det fra den side og forstå det bedre, kommunikationen.
så skulle det være en skuespiller overbygning Og så skulle det være for at blive rystet sammen en masse andre linier. Vi musicalfolk kender ligesom kun hinanden og det er berigende at møde andre fagfolk.
Alt efter min arbejdssituation! Devising! Kommunikation Udvidet grundtræning med krop, stemme Skuespiller teknik, New York Agtig. Klovn, Comedia dell Arte
Aner det ikke og det er kun måske - Ledelse og kommunikation
arkitektur og lyskunst, lys som en kunstform
at kombinere skuespil med at skrive, at skabe forstilling selv på en eller anden måde
at lære at skrive dramaturgi dans udvikling af egne produktioner Jeg ville søge optagelse hvis jeg var arbejdsløs men ikke hvis jeg har masser at lave...
At skrive til scene. At udvikle et manuskript. Instruktion. Film/dans/sang
Auteur. Instruktion. Manuskript forfatter.
breder scenekunstnerisk produktion end kun dans koreografi produktion af dans entreprenørskab inden for scenekunst dans og koreografi
Det dramatisk udtryk, skuespiller delen Instruktør at starte Egen produktion
Det er alt for stort et spørgsmål nu
Det er svært at vælge! Men enten 1)skuespil 2)instruktion 3)teaterledelse
Det skulle være for at få noget ro og komme på SU
Det ved jeg ikke om jeg ville søge optagelse. dans film
Devising, kerative arbejds processer, iscenesættelse.
drama
Drama
Drama! Og dans og sang!
Dramapædagogik filmskuespil instruktion
Dramatik, sprogudvikling og performance.
Egenproduktion og alt det praktiske om det. Produktion på sociale medier
Så skal det være større systemopsætninger som måske ikke er inde for området, men jeg synes jeg får mere ud af at være ude at arbejde.
egne projekter Fysisk teater. Skuespil og dans i et. Filmskuespil
en kandidat i stemme instruktion pædagogik Iværksætter (a la kaospiloterne)
en meget fysisk Le Cocq inspireret linie. Bouto mm et laboratorie hvor man må prøve ting af.
en Skuespillerline ville være skønt!
En skuespillerlinie eller måske instruktør Evt scenograf

En videregående uddannelse indenfor sang/dans/drama
En uddannelse indenfor filmskuespilteknik eller bare skuespil generelt
Teaterpædagogik kropspædagogik/ Entrepenørskab
Er interesseret i det fysiske sprog så det ville være i den koreografiske retning.
Film fordi vi næsten ikke havde det på skolen
Film og TV træning
Film Stemme
filmrettet kandidat Gør det selv kandidat Lave en legeplads. At gå ud fra de mennesker man er sammen med. Gadeteater i Uganda, en musical. Et sted hvor man undersøger.
Filmskuespil og castingkursus men har ikke mere SU Performance!
Filmskuespil og kameratræning Fysisk teater MEN KUN MÅSKE!!!!
Filmskuespil Fysiodramatik
Filmteknik og kameratræning Sprog: Aleksandriner og jamber og alt mulig andet med sproget. Dialekter! Evt også at forfine sit engelsk.
filmtræning og generelt om film sceneinstruktør Teaterledelse
filmtræning Fysisk teater, dansk, klovn mm
Filmtræning Musik/sang, musikdramatisk
Filmtræning pædagogik Fysiskdrama
forestillingsledelse noget mere ledelse kommunikation kreativ projektledelse
fysiologi og lære om kroppen, fysiologisk anatomisk Psykologi og filosofi indenfor teater. Bedre at kunne analysere og forstå karakterer.
fysisk teater og billedsprog lidt af det hele
hvis der ikke er arbejde så ville jeg gøre det, men ellers nej
I don't know yet... But perhaps something about dance and social work. Something with relations of dance and occupational therapy/Pedagogy for disabilities To know more about relationship of arts and learning in general :)
ikke på stående fod
Instruktion af musicals og pædagogik/Undervisning
instruktion generelt men også af musical og teater koncerter
instruktion
Instruktion
instruktion
Instruktion
Instruktion
instruktion
instruktion
instruktion cart blanche, at arbejde i rum med tekst, at arbejde med rummet før man begynder at skrive. at man sætter noget andet i fokus før teksten musikkomposition
instruktion Dramatiker Filmskuespil
Instruktion Dramatisk skrivning
instruktion entreprenørskab
instruktion et fælles sprog nogle af de samme ting som jeg manglede på skolen
instruktion masketeknik Udvikling og skrivning af manuskript. At lære at spille på andre sprog end modersmål
instruktion mere krop og stemme fordybelse og forståelse af tekst forskellige metoder pædagogik
instruktion projektudvikling
instruktion skuespilteknik kunstnerisk ledelse (på den langebane)
Instruktion, hvis jeg ville kunne det med min baggrund. Producent

instruktør iværksætter filmtræning/kameratræning
instruktør manuskript/dramatiker
Instruktøruddannelsen!
iscenesættelse - instruktion
iscenesættelse teaterpædagogik dramatisk skrivekunst Optagelse kommer an på min arbejdssituation!!
Iværksætter om egne projekter Filmskuespil
Ja ville overveje det. Skulle absolut vide mere! 3 D tegning, 3 D print videoprojektion og lys
Klassisk teater
Koreografi
Koreografi
Koreografi
koreografi
Koreografi komposition Performance. rummet hvor teater og dans mødes i det fysiske arbejde. Berlin og Holland har det. rummet hvor de forkellige genrer mødes Koreografi!
Kun ja hvis jeg ville have en anden retning på min i forvejen overbygning som formidler Så skulle det evt. være forestillingsleder/producent koreografi.
KUN MÅSKE fortsætte specialisering inden for mit område dramaturgisk arbejde devicing processer og udnytter det optimalt
KUN MÅSKE højest sandsynlig inden for lys evt med scenedesign og scenografi
Kun Måske metode træning! At undersøge spanskeskuespillere
KUN MÅSKE!! Forestilling ledelse Rekvisit og materialelære
Kun MÅSKE!! HVordan kan man bruge sin skuespilleruddannelse til andet ude i virkeligheden end at stå på scenen eller foran et kamera. Det som konsulentarbejde og forumteater kan. At definere hvad man "kan" som skuespiller. Hvordan kan man formidle hvad det er man "kan" uden for branchen.
KUN MÅSKE!! instruktion
Ledelse men jeg håber ikke jeg skal videre på skole igen
Ledelseskompetencer Forskning indenfor skuespillerteknik. At se på forskellige systemer
Lige umiddelbart tænker jeg inden for skuespil, men der er faktisk mange områder jeg synes er vildt spændende og som jeg gerne vil specialisere mig i.
Lyddesign
Lys design
Lysdesign videodesign!!!! Animation!!!!
lære endnu mere om dramatik og lære noget om instruktion uden egentlig at ville være instruktør. Men har i virkeligheden en scenograf i maven I virkeligheden en auteur uddannelse
manuskript udvikling/ dramatik skrivning musikals iscenesættelse
Måske arbejde, Finn Hesselager arbejde med henblik på at undervise Film og TV Projekt fra start til slut
MEN DET KOMMER VIRKELIG AN PÅ PROGRAMMET!!!!!! EGENTLIG NEJ! Rekvisitfremstilling Forestillingsledelse
men ikke i konkurrence med en fastansættelse, så kun måske. Produktion af koncerter, fx Roskilde, eller spillesteder. Eller Film. Altså nogle af de flader der ligger lige ved siden af.
menneskelig computer og inter-aktion komposition og koreografi i forhold til musik
mere lyddesign og elektronisk musik orkestrering som komponist med kontakt til klassiske musikere
Mere maske/arketype - Finn Hesselager og Peter Kunz arbejde
Musicaloverbygning skuespil sang og dans
Musicalsang. Sang som teknik og sang som dramatik. måske efter mere erfaring.
koreografi komposition
Noget film arbejde Stemmearbejde Fysiskteater/dans mm

noget med noget fysik. Stor mangel i dansk teater incl mig selv med noget mere fysik. Noget undervisning med nogle DYBT kompetente undervisere i fondsansøgning.
Noget politisk engagerende. Debatskabende teater så teatret får en funktion. Bevidstgørelse af skuespillerens kunnen i andre brancher og i egen.
Noget pædagogisk, til at lære fra sig iscenesættelse Udvikling af kreativitet i erhvervsmæssig sammenhæng. Det fysiske tilgang til at få hovedet mere kreativt osv
Performance eller Lyd
Peter Kuns ville jeg gerne have som en gennemgående lære til at undervise i drama. En teater/ skuespiller linie MEN VED VIRKELIG IKKE ENDNU OM JEG VILLE OPSØGE
Producent Ledelse
Produktionsledelse Specialisering indenfor lydteknik
produktionsledelse! Jeg er mere uddannet som lysmester end lysdesigner. Kommunikation økonomistyring logistik konflikthåndtering
Regi, produktion
Sang og drama, eventuelt undervisning her indenfor
skrivekursus instruktion
Skuespil - gerne med særlig fokus på film
skuespil og drama
Skuespil og musical
Skuespil på statens
skuespil teknik, at dykke ned i en bestemt så man også kunne undervise i det bagefter
Skuespil
Skuespil
Skuespil
skuespil
skuespil
Skuespil Dans, men har overvejet at prøve det af i udlandet. Filmtræning
Skuespil Kunstakademiet
Skuespil/ dramatik Filmskuespil
Skuespiller undervisning Gerne bifag med step, dans og sang så det ikke bliver tabt i løbet af studietiden.
Synes man så skulle søge i hold så man blev et udviklings/fordybningsteam så man kom ud som et slags ensemble med et besemt interesse område. Ellers er jeg ikke interesseret hvis det bare er undervisning og undervisning Evt massivt filmkursus
Teater drama og film/tv drama
teaterinstruktør filmteknik-skuespil HVordan kan jeg skabe noget selv
To år er lang tid!! filmtræning at lære at skrive Historie' Få redskaber til selv at sætte igang
Transmedie. Hvordan man bruger de nye medier som virtuality og ar. Blandingen mellem nu og her og de digitale former der kunne bruges i teatret og fange en ny generation!!! Fokus på fysisk teater med instruktør øjne masketeknik, italiensk fysisk teater mm
undervisning/pædagogik Men jeg har ikke mere SU!!!
ved det ikke
Virtual reality livegame drama en forsknings phd agtig platform (en ny flade for teatret) Skrivekursus arbejde som skuespiller men jeg ville nok ikke søge optagelse
Visuel kunst og få et nyt syn på kroppen som objekt
økonomi og store budgetter, lidt CBS agtigt ledelse realistisk ledelse og ikke pædagogik af medstuderende

NOTAT:

Ny fordeling af studieårsværk på bachelor- og kandidatniveau - og dens betydning for beskæftigelsen på scenekunstmrådet.

1. august 2016

Baggrund

I rammeaftalen for 2016-2018 har Den Danske Scenekunstskole og Kulturministeriet aftalt, at scenekunstskolen skal styrke sammenhængen mellem udbuddet af uddannelser og arbejdsmarkedets behov.

I de seneste år har Scenekunstuddannelserne haft øget fokus på et bredt begreb om relevans og meget specifikt på at styrke beskæftigelsen blandt dimittenderne ved at målrette uddannelsernes indhold til arbejdsmarkedets behov.

Med etableringen af en samlet scenekunstskole er der for første gang skabt grundlag for en mere strategisk indsats i forhold til den relativt høje ledighed, som har kendetegnet en række af scenekunstuddannelserne før sammenlægningen.

I forbindelse med den uddannelsesreform, som DDSKS har implementeret i 2016, har ledelsen lavet en analyse af uddannelsernes beskæftigelsesniveau og udarbejdet en handlingsplan mhp. at leve op til de krav til beskæftigelsesniveauet, som Kulturministeriet har fastsat for de videregående kunstneriske uddannelser.

På baggrund af analysen har DDSKS udarbejdet en plan for en ny fordeling af studieårsværk, hvor der er bedre overensstemmelse mellem uddannelsesudbuddet og arbejdsmarkedets behov. Denne handlingsplan er udarbejdet i forhold til overgangen til bachelor- og kandidatuddannelser, der forventes at få afgørende betydning for beskæftigelsessituationen. Med overgangen til 3+2-årige uddannelser vil beskæftigelsestallene ændre sig markant, fordi de studerende får flere muligheder for at fortsætte deres studier og styrke deres viden, færdigheder og kompetencer.

Den nye fordeling skal gælde fra optaget 2017, og fremover vil DDSKS løbende evaluere beskæftigelsestallene i systematisk dialog med såvel aftagere som dimittender.

Handlingsplanen tager højde for arbejdsmarkedets efterspørgsel og kulturlivets behov, dvs. at den nye fordeling af studieårsværk også indeholder et udviklingsperspektiv, hvor der sættes fokus på udviklingen af nye fagområder og styrkelse af samarbejde på tværs af kunstneriske kompetenceområder.

Det er en væsentlig forudsætning for den fremtidige udvikling af scenekunstuddannelserne, at DDSKS fastholder det samlede aktivitetsniveau og samtidigt udvikler en ny fordeling af studieårsværk som bedre understøtter det tværfaglige samarbejde og det kunstneriske udviklingsarbejde.

Inden rammeaftalens udløb i 2018 vil DDSKS desuden have gennemført en analyse af uddannelsernes kompetenceprofiler og styrket formidlingen af kompetenceprofiler for dimittender fra alle uddannelser. I forbindelse med nyt optag på de treårige uddannelser vil DDSKS arbejde målrettet - gennem optagelsesproceduren, materiale til studieansøgning, m.v. - på at tydeliggøre, hvilke anvendelsesmuligheder uddannelserne har ifht. arbejdsmarkedet.

KANDIDATNIVEAUETS BETYDNING

Kendetegnet for scenekunstuddannelserne er, at de er meget populære uddannelser, hvor der er mange ansøgere og meget få studiepladser, mens ledigheden til gengæld er relativt høj på en række af uddannelserne. Det gælder f.eks. uddannelsen i skuespil, hvor der i 2016 var 768

ansøgere. Ledighedsprocenten for en nyuddannet skuespiller viser sig at være højere end andre scenekunstuddannelser, men falder markant 3 og 5 år efter endt uddannelse.

Til gengæld viser ledighedsstatistikken, at andre scenekunstuddannelser, hvor der er væsentligt færre studerende, har en lavere ledighedsprocent blandt dimittender. Det gælder f.eks. for uddannelserne i scenekunstnerisk produktion og iscenesættelse.

I alle tilfælde viser undersøgelsen fra Danmarks Statistik, at ledighedsprocenten for nyuddannede falder over en periode på 3-5 år.

Med overgangen til kandidatniveauet, der forventes udbudt i 2019, vil DDSKS kunne styrke dimittendernes viden, færdigheder og kompetencer og udvide det faglige netværk, som er afgørende for deres adgang til arbejdsmarkedet. Kandidatuddannelsen vil desuden åbne nye muligheder gennem samarbejde med scenekunstuddannelser i udlandet.

Kandidatniveauet vil desuden imødekomme den kritik, som bl.a. blev rejst i Kulturministeriets rapport "Scenekunsten i Danmark: Veje til udvikling" (2010), som peger på, at der hidtil har været for "ringe udbud af scenekunstuddannelser rettet mod det udvidede teaterbegreb". Udviklingen af kandidatniveauets faglige profiler og DDSKS' samlede fokus på kunstnerisk udviklingsarbejde og entreprenørskab vil imødekomme denne kritik og ændre markant på udbuddet af uddannelser og deres faglige indhold.

DDSKS forventer derfor, at den samlede beskæftigelsessituation vil ændre sig markant i de kommende år. For det første forventer DDSKS, at en stor del af de studerende, der får hurtig adgang til scenekunstens traditionelle arbejdsmarked vil afslutte deres uddannelse efter bachelorniveauet. For det andet vil en del af de studerende, hvis kunstneriske arbejde retter sig mod det udvidede teaterbegreb og det ændrede arbejdsmarked, vil fortsætte deres studier på kandidatniveauet. For det tredje vil en del studerende fortsætte deres uddannelse på andre uddannelsesinstitutioner i ind- og udland.

Aftagerpanelets anbefalinger

Den Danske Scenekunstscoles aftagerpanel har drøftet forholdet mellem bachelor- og kandidatniveau og anbefaler, at scenekunstscolen arbejder på at udvikle nye uddannelsesområdet i forhold til overbygningerne. Aftagerpanelet anbefaler, at kandidatniveauet skal rumme andre muligheder end de nuværende fireårige uddannelser. Det har betydning for optaget på kandidaten, idet DDSKS ikke bør strække de fireårige uddannelser ud på fem år, men skal udvikle områder, som svarer til de behov, som findes i scenekunstbranchen og kulturlivet. Aftagerne anbefaler, at bacheloruddannelserne skal være så helstøbte som muligt, mens kandidatuddannelserne skal have større fokus på den studerendes individuelle udvikling og skabe mulighed for fordybelse, specialisering og nye retninger.

Aftagerpanelet har lagt vægt på, at scenekunstscolen sætter fokus på diversitet ifht. såvel optagelsesprøver som overgang fra bachelor- til kandidatuddannelse. I denne sammenhæng lægger aftagerne vægt på, at scenekunstscolen tager højde for, at nogle ansøgere vil komme direkte fra en scenekunstnerisk bacheloruddannelse, mens andre vil komme med flere års kunstnerisk erfaring.

På baggrund af drøftelser med aftagerpanelet vurderer scenekunstscolen, at der vil være en stor interesse for det kommende kandidatniveau.

HANDLINGSPLAN

På baggrund af beskæftigelsestallene og drøftelse med scenekunstscolens aftagerpanel ønsker Den Danske Scenekunstscole at ændre optaget på scenekunstuddannelserne.

Den nye fordeling af studieårsværk bygger på to principper, hhv. (1) omfordeling af studieårsværk og (2) forskudt optag.

Princip 1: omfordeling af studieårsværk

På grund af den relativt høje ledighed på uddannelsen i skuespil vil DDSKS ændre optaget på de tre afdelinger i hhv. København, Odense og Aarhus. Ændringsforslagene er baseret på en udregning, hvor optaget er ændret ifht. en ønsket ledighed max. på 13% (se bilag1).

Følgende omfordeling gennemføres i 2017:

Uddannelse	Optag
Skuespil, København:	Fra 8 til 7 studerende optages pr. årgang.
Skuespil, Odense:	Fra 8 til 7 studerende optages pr. årgang.
Skuespil, Aarhus:	Fra 8 til 6 studerende optages pr. årgang
Iscenesættelse:	
Sceneinstruktion	Fortsat 2 studerende optages pr. årgang.
Scenografi	Fortsat 2 studerende optages pr. årgang.
Lys	Fortsat 2 studerende optages pr. årgang.
Lyd	Fortsat 2 studerende optages pr. årgang.
Dramatisk skrivekunst	Fra 6 studerende hvert 3. år til 2 studerende pr. årgang.
Scenekunstnerisk produktion:	
Ledelse	Fra 2 til 3 studerende optages pr. årgang.
Realisering	Fra 2 til 3 studerende optages pr. årgang.
Dans og koreografi:	Fra 18 til 14 studerende optages pr. årgang.
Musical:	Fortsat 8 studerende optages pr. årgang.

Ændringen i optaget vil betyde, at DDSKS nedbringer antallet af årsværk på uddannelsen i skuespil med 4 pr. årgang (fra 24 til 20) og samtidigt øger optaget på scenekunstnerisk produktion fra 4 til 6 (pga. af øget behov i scenekunstbranchen). DDSKS vurderer, at ændringen er tilpas markant til at styrke sammenhængen mellem udbuddet af uddannelser og arbejdsmarkedets behov. Med overgangen til bacheloruddannelsen styrkes den entreprenørskabet i uddannelsen og kandidatniveauet vil desuden skabe mulighed for større faglig bredde og specialisering. DDSKS vurderer, at scenekunstskolen fortsat skal have et højt optag på uddannelsen i scenekunstnerisk produktion, fordi den udgør en væsentlig forudsætning for udviklingen af andre/nye fagområder.

DDSKS nedbringer samtidigt antallet af studerende på Dans og koreografi fra 18 til 14 pr. årgang. Ændringen skal ses i lyset af en relativt høj ledighed og DDSKS ønske om et imødekomme det generelle behov for dimittender med kompetencer på kandidatniveau. Det er særligt den internationale dimension, som vil blive styrket på kandidatniveauet, hvilket vil være med til at udvide internationaliseringen af en uddannelse, som allerede tiltrækker mange ansøgere fra udlandet.

Ved at ændre optaget i dramatisk skrivekunst fra 6 hvert tredje år til 2 pr. årgang fastholdes aktivitetsniveauet på DDSKS' afdeling i Aarhus, og der skabes øget mulighed for samarbejde mellem dramatikere og instruktører, scenografer, skuespillere, m.v.

På uddannelsen i musical fastholdes optaget på 8 bachelorstuderende pr. årgang.

På de uddannelsen i iscenesættelse fastholdes optaget på 2 studerende pr. årgang, dvs. 10 studerende i alt.

Betydningen af omfordelingen af studieårsværk kan ses i bilag 2, hvor optaget for de kommende år er opregnet ifht. overgangen fra fireårige uddannelser til 3+2-ordning med bachelor- og kandidatniveau.

Model 2: Forskudt optag

Overgangen til 3+2-årige uddannelser har særlig betydning for uddannelsen i dans og koreografi, fordi den eksisterende fireårige uddannelse kun har optag hvert andet år.

Af faglige og logistiske grunde ønsker DDSKS, at dans og koreografi fortsat har optag hvert andet år på såvel bachelor- som kandidatniveau.

Oversigt over optagelse på dans og koreografi fra 2016-2024:

Uddannelse	BA1	BA2	BA3	Kandidat 1 år (eller 4 år i 2019)	Kandidat 2 år	Årsværk
Optag 16	0	18	0	18		36
Optag 17	14	0	18	0		32
Optag 18	0	14	0	18		32
Optag 19	14	0	14	0		28
Optag 20	0	14	0	14		28
Optag 21	14	0	14	0	14	42
Optag 22	0	14	0	14	0	28
Optag 23	14	0	14	0	14	42
Gennemsnit						32

Den Danske Scenekunstskole
Per Knutzons Vej 51437 København K

Kulturministeriet
Nytrogade 2
1203 København K

Tel : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

10. november 2016

Kære Mads Thygesen

Den Danske Scenekunstskole fremsendte i august 2016 en analyse af studieårsværksfordelingen samt forslag til en ny fordeling af studiepladser for perioden 2017-2022. Skolens forslag til ny fordeling fastholder samlet set over årene det samme aktivitetsniveau.

Den nye fordeling af årsværk og det nye optag på flere af skolens uddannelser skal være med til at sikre, at Scenekunstskolen bedre kan tage højde for arbejdsmarkedets efterspørgsel og kulturlivets behov. Den ny fordeling af studieårsværk skal således også give mulighed for optag på de kommende kandidat-, diplom- og masteruddannelser.

DDSKS foreslår et mindre optag på skuespil i Odense, Aarhus og København, et mindre optag på dans i København samt ændring af optaget til dramatisk skrivekunst. Samtidig øges optaget en smule på en række af de mindre uddannelser inden for scenekunstnerisk produktion, der har bedre beskæftigelse og efterspørgsel. Forslaget fra Den Danske Scenekunstskole indebærer, at institutionen forventer at kunne udbyde kandidatniveauet fra 2019.

Det fremgår af lovbemærkningerne til lov om videregående kunstneriske uddannelser fra 2014, at der skal opretholdes samme aktivitetsniveau på alle lokaliteter i den nye fusionerede institution. Med den fremsendte forventede studieårsaktivitet over årene 2016-2022 for de ordinære studerende vil aktiviteten gå ned på enkelte lokaliteter i få år. Men ifølge det fremsendte vil studieaktiviteten på disse lokaliteter blive opretholdt samlet set over årene gennem omfordeling af årsværk og årsværk fra kandidatniveauet.

På den baggrund har kulturministeren godkendt den foreslåede nye årsværksfordeling og de nye optag på en række uddannelser.

Med venlig hilsen

Karin Marcussen
kontorchef